

Teismo praktikos rinkinys

TEISINGUMO TEISMO (pirmoji kolegija) SPRENDIMAS

2022 m. gegužės 5 d.*

„Prašymas priimti prejudicinį sprendimą – Direktyva 2014/59/ES – Bankų sąjunga – Kredito įstaigų ir investicinių įmonių gaivinimas ir pertvarkymas – 36, 73 ir 74 straipsniai – Akcininkų ir kreditorių apsauga – Dalinis įgyvendinimas prieš pasibaigiant perkėlimo terminui – Perkėlimas etapais – Europos Sąjungos pagrindinių teisių chartija – 17 straipsnio 1 dalis – Nuosavybės teisė“

Byloje C-83/20

dėl *Supremo Tribunal Administrativo* (Vyriausiasis administracinis teismas, Portugalija) 2020 m. sausio 23 d. sprendimu, kurį Teisingumo Teismas gavo 2020 m. vasario 17 d., pagal SESV 267 straipsnį pateikto prašymo priimti prejudicinį sprendimą byloje

BPC Lux 2 Sàrl,

BPC UKI LP,

Bennett Offshore Restructuring Fund Inc.,

Bennett Restructuring Fund LP,

Queen Street Limited,

BTG Pactual Global Emerging Markets and Macro Master Fund LP,

BTG Pactual Absolute Return II Master Fund LP,

CSS LLC,

Beltway Strategic Opportunities Fund LP,

EJF Debt Opportunities Master Fund LP,

TP Lux HoldCo Sàrl,

VR Global Partners LP,

CenturyLink Inc. Defined Benefit Master Trust,

* Proceso kalba: portugalių.

City of New York Group Trust,

Dignity Health,

GoldenTree Asset Management Lux Sàrl,

GoldenTree High Yield Value Fund Offshore 110 Two Ltd,

San Bernardino County Employees Retirement Association,

EJF DO Fund (Cayman) LP,

Massa Insolvente da Espírito Santo Financial Group SA

prieš

Banco de Portugal,

Banco Espírito Santo SA,

Novo Banco SA

TEISINGUMO TEISMAS (pirmoji kolegija),

kurį sudaro kolegijos pirmininkas A. Arabadjiev, teisėjai I. Ziemele (pranešėja), T. von Danwitz, P. G. Xuereb ir A. Kumin,

generalinis advokatas G. Pitruzzella,

kancleris A. Calot Escobar,

atsižvelgęs į rašytinę proceso dalį,

išnagrinėjęs pastabas, pateiktas:

- *Massa Insolvente da Espírito Santo Financial Group SA*, atstovaujamos *advogados* D. Duarte Campos, T. Duarte ir R. Oliveira, taip pat *advogados* P. Brito, J. Schmid Moura ir S. Estima Martins,
- *BBPC Lux 2 Sàrl, BPC UKI LP, Bennett Offshore Restructuring Fund Inc., Bennett Restructuring Fund LP, Queen Street Limited, BTG Pactual Global Emerging Markets and Macro Master Fund LP, BTG Pactual Absolute Return II Master Fund LP, CSS LLC, Beltway Strategic Opportunities Fund LP, EJF Debt Opportunities Master Fund LP, TP Lux HoldCo Sàrl, VR Global Partners LP, CenturyLink Inc. Defined Benefit Master Trust, City of New York Group Trust, Dignity Health, GoldenTree Asset Management Lux Sàrl, GoldenTree High Yield Value Fund Offshore 110 Two Ltd, San Bernardino County Employees Retirement Association ir EJF DO Fund (Cayman) LP*, atstovaujama *advogados* N. da Costa Silva Vieira ir Marques Mendes, taip pat *advogados* D. Guimarães ir A. Dias Henriques,

- *Banco de Portugal*, atstovaujamo *advogados* T. Rosado, R. Esteves de Oliveira ir P. Moura Pinheiro, taip pat *advogada* T. Tönnies,
 - Portugalijos vyriausybės, atstovaujamos L. Inez Fernandes ir S. Jaulino, J. Marques ir P. Barros da Costa,
 - Europos Komisijos, atstovaujamos D. Triantafyllou, A. Nijenhuis, B. Rechená ir A. Steiblytės,
- susipažinęs su 2021 m. spalio 14 d. posėdyje pateikta generalinio advokato išvada,
- priima šį

Sprendimą

- 1 Prašymas priimti prejudicinį sprendimą pateiktas dėl 2014 m. gegužės 15 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyvos 2014/59/ES, kuria nustatoma kredito įstaigų ir investicinių įmonių gaivinimo ir pertvarkymo sistema ir iš dalies keičiamos Tarybos direktyva 82/891/EEB, Europos Parlamento ir Tarybos direktyvos 2001/24/EB, 2002/47/EB, 2004/25/EB, 2005/56/EB, 2007/36/EB, 2011/35/ES, 2012/30/ES bei 2013/36/ES ir Europos Parlamento ir Tarybos reglamentai (ES) Nr. 1093/2010 bei (ES) Nr. 648/2012 (OL L 173, 2014, p. 190), 36, 73 ir 74 straipsnių bei Europos Sąjungos pagrindinių teisių chartijos (toliau – Chartija) 17 straipsnio išaiškinimo.
- 2 Šis prašymas pateiktas nagrinėjant *BPC Lux 2 Sàrl*, *BPC UKI LP*, *Bennett Offshore Restructuring Fund Inc.*, *Bennett Restructuring Fund LP*, *Queen Street Limited*, *BTG Pactual Global Emerging Markets and Macro Master Fund LP*, *BTG Pactual Absolute Return II Master Fund LP*, *CSS LLC*, *Beltway Strategic Opportunities Fund LP*, *EJF Debt Opportunities Master Fund LP*, *TP Lux HoldCo Sàrl*, *VR Global Partners LP*, *CenturyLink Inc. Defined Benefit Master Trust*, *City of New York Group Trust*, *Dignity Health*, *GoldenTree Asset Management Lux Sàrl*, *GoldenTree High Yield Value Fund Offshore 110 Two Ltd*, *San Bernardino County Employees Retirement Association* ir *EJF DO Fund (Cayman) LP* (toliau – *BPC Lux 2 ir kt.*) bei *Massa Insolvente da Espirito Santo Financial Group SA* (toliau – *Massa Insolvente*) ginčą su *Banco de Portugal*, *Banco Espirito Santo SA* (toliau – *BES*) ir *Novo Banco SA* dėl 2014 m. rugpjūčio 3 d. *Banco de Portugal* sprendimo dėl *BES* pertvarkymo.

Teisinis pagrindas

Sąjungos teisė

- 3 Direktyvos 2014/59 36 straipsnyje „Vertinimas pertvarkymo tikslais“ nustatyta:

„1. Prieš imdamosi pertvarkymo veiksmų arba naudodamosi įgaliojimais nurašyti ar konvertuoti atitinkamas kapitalo priemones, pertvarkymo institucijos užtikrina, kad teisingą, apdairų ir tikrovišką įstaigos arba 1 straipsnio 1 dalies b, c ar d punkte nurodyto subjekto turto ir įsipareigojimų vertinimą atliktų nepriklausomas nuo viešųjų institucijų, įskaitant pertvarkymo instituciją, ir nuo įstaigos arba 1 straipsnio 1 dalies b, c ar d punkte nurodyto subjekto asmuo. <...>

<...>

4. Vertinimo tikslai:

<...>

- e) kai taikoma laikinos įstaigos sukūrimo priemonė arba turto atskyrimo priemonė, padėti nuspręsti dėl perduotino turto, teisių, įsipareigojimų, akcijų ar kitų nuosavybės priemonių ir nuspręsti dėl atlygio, sumokėtino pertvarkomai įstaigai arba, prireikus, akcijų ar kitų nuosavybės priemonių savininkams, sumos;

<...>

10. Vertinimas, kuris neatitinka visų šiame straipsnyje išdėstytų reikalavimų, laikomas preliminariu iki tol, kol nepriklausomas asmuo atlieka vertinimą, visiškai atitinkantį visus šiame straipsnyje nustatytus reikalavimus. Šis galutinis *ex post* vertinimas atliekamas kiek galima skubiau. Jis gali būti atliktas arba atskirai nuo 74 straipsnyje nurodyto vertinimo, arba kartu su tuo įvertinimu ir to paties nepriklausomo asmens, tačiau jie turi būti atskiri.

<...>“

- 4 Šios direktyvos 73 straipsnyje „Akcininkų ir kreditorių vertinimas atliekant dalinį perdavimą ir taikant gelbėjimo privačiomis lėšomis priemonę“ nurodyta:

„Valstybės narės užtikrina, kad po to, kai imtasi vienos ar daugiau pertvarkymo priemonių, ir visų pirma 75 straipsnio tikslais:

- a) išskyrus atvejus, kai taikomas b punktas, tais atvejais, kai pertvarkymo institucijos perduoda tik dalį pertvarkomos įstaigos teisių, turto ir įsipareigojimų, už acininkų ir tų kreditorių, kurių reikalavimai neperduoti, reikalavimus būtų kompensuota bent tokia suma, kurią jie būtų gavę, jei pertvarkoma įstaiga būtų likviduota iškeliant įprastinę bankroto bylą tuo metu, kai buvo priimtas 82 straipsnyje nurodytas sprendimas;
- b) kai pertvarkymo institucijos taiko gelbėjimo privačiomis lėšomis priemonę, acininkų ir kreditorių, kurių reikalavimai nenurašyti ar nekonvertuoti į nuosavybės vertybinius popierius, nepatirtų didesnių nuostolių nei tie, kuriuos jie būtų patyrę, jei pertvarkoma įstaiga būtų likviduota iškeliant įprastinę bankroto bylą tuo metu, kai buvo priimtas 82 straipsnyje nurodytas sprendimas.“

- 5 Minėtos direktyvos 74 straipsnyje „Skirtingų [vertinimų] įvertinimas“ nurodyta:

„1. Siekdamas įvertinti, ar acininkams ir kreditoriams būtų taikytas geresnis vertinimas, jei pertvarkomai įstaigai būtų iškelta įprastinė bankroto byla, įskaitant 73 straipsnio tikslais, bet tuo neapsiribojant, valstybės narės užtikrina, jog atlikus pertvarkymo veiksmą arba veiksmus nepriklausomas asmuo kuo greičiau atliktų vertinimą. Tas vertinimas turi būti atskirtas nuo vertinimo, atliekamo pagal 36 straipsnį.“

2. Atliekant 1 dalyje nurodytą vertinimą nustatoma:

- a) vertinimas, kuris būtų taikomas akcininkams ir kreditoriams, arba atitinkamoms indėlių garantijų schemoms, jei pertvarkomai įstaigai, kurios atžvilgiu buvo įvykdytas pertvarkymo veiksmas ar veiksmai, būtų buvusi iškelta įprastinė bankroto byla tuo metu, kai buvo priimtas 82 straipsnyje nurodytas sprendimas;
- b) faktinis vertinimas, kuris buvo taikomas akcininkams ir kreditoriams pertvarkant pertvarkomą įstaigą, ir
- c) ar yra skirtumas tarp vertinimo pagal a punktą ir vertinimo pagal b punktą.

3. Atliekant įvertinimą:

- a) daroma prielaida, kad pertvarkomai įstaigai, kurios atžvilgiu buvo įvykdytas pertvarkymo veiksmas ar veiksmai, būtų buvusi iškelta įprastinė bankroto byla tuo metu, kai buvo priimtas 82 straipsnyje nurodytas sprendimas;
- b) daroma prielaida, kad pertvarkymo veiksmas ar veiksmai nebuvo įvykdyti;
- c) neatsižvelgiama į pertvarkomai įstaigai skirtą nepaprastąją viešąją finansinę paramą.

<...>“

6 Direktyvos 2014/59 130 straipsnio „Perkėlimas į nacionalinę teisę“ 1 dalyje nustatyta:

„Valstybės narės ne vėliau kaip 2014 m. gruodžio 31 d. priima ir paskelbia įstatymus ir kitus teisės aktus, būtinus, kad būtų laikomasi šios direktyvos. Jos nedelsdamos pateikia Komisijai tų teisės aktų nuostatų tekstą.

Tas nuostatas valstybės narės taiko nuo 2015 m. sausio 1 d.

Tačiau valstybės narės taiko nuostatas, priimtas laikantis IV antraštinės dalies IV skyriaus 5 skirsnio nuostatų, vėliausiai nuo 2016 m. sausio 1 d.“

7 Pagal šios direktyvos 131 straipsnį ji įsigaliojo 2014 m. liepos 2 d., t. y. dvidešimtą dieną po jos paskelbimo 2014 m. birželio 12 d. *Europos Sąjungos oficialiajame leidinyje*.

Portugalijos teisė

8 2012 m. vasario 10 d. Dekretu įstatymu Nr. 31-A/2012 Portugalijos teisės aktų leidėjas patvirtino bankų pertvarkymo teisinę tvarką, įtraukdamas ją į *Regime Geral das Instituições de Crédito e Sociedades Financeiras* (Bendra kredito įstaigų ir finansų bendrovių tvarka, toliau – RGICSF).

9 Atitinkamos RGICSF nuostatos, patvirtintos Dekrete įstatyme Nr. 31-A/2012, suformuluotos taip:

„145-B straipsnis

Pagrindinis pertvarkymo priemonių taikymo principas

1 – Taikant pertvarkymo priemones siekiama užtikrinti, kad kredito įstaigos akcininkai ir kreditoriai pirmieji prisiimtų atitinkamos įstaigos nuostolius pagal pirmumo tvarką ir laikantis lygybės kiekvienoje kreditorių grupėje.

2 – 1 dalies nuostatos netaikomos indėliams, apdraustiems pagal 164 ir 166 straipsnių nuostatas.

145-C straipsnis

Pertvarkymo priemonių taikymas

1 – Jeigu kredito įstaiga netenkina arba kyla didelė rizika, jog gali netenkinti reikalavimų, kad būtų pratęstas leidimo vykdyti veiklą galiojimas, Portugalijos bankas gali taikyti tokias pertvarkymo priemones, jei tai būtina siekiant kurio nors iš 145-A straipsnyje nurodytų tikslų:

a) parduoti visą arba dalį verslo kitai įstaigai, turinčiai leidimą vykdyti aptariamą veiklą;

b) visą ar dalį verslo perduoti vienam ar daugiau laikinųjų bankų.

2 – Pertvarkymo priemonės taikomos, jei Portugalijos bankas mano, kad negalima numatyti, jog per atitinkamą laikotarpį kredito įstaiga sugebės imtis veiksmų, būtinų tinkamoms patikimumo ir prudencinių normų laikymosi sąlygoms atkurti.

3 – Šio straipsnio 1 dalies taikymo tikslais laikoma, kad kyla didelė rizika, jog kredito įstaiga netenkina reikalavimų, kad būtų pratęstas leidimo vykdyti veiklą galiojimas, jeigu, be kitų faktinių aplinkybių, kurių reikšmingumą įvertins Portugalijos bankas, atsižvelgdamas į 145-A straipsnyje nurodytus tikslus, susiklosto viena iš šių situacijų:

a) kredito įstaiga patyrė nuostolių arba yra pagrįstų priežasčių manyti, kad trumpuoju laikotarpiu gali patirti nuostolių, dėl kurių gali būti prarastas jos įstatinis kapitalas;

b) kredito įstaigos turtas yra mažesnis už įsipareigojimus arba yra pagrįstų priežasčių manyti, kad trumpuoju laikotarpiu taps mažesnis;

c) kredito įstaiga negali įvykdyti įsipareigojimų arba yra pagrįstų priežasčių manyti, kad trumpuoju laikotarpiu gali taip atsitikti.

4 – Pertvarkymo priemonių taikymas nepriklauso nuo ankstesnio korekcinų priemonių taikymo.

5 – Pertvarkymo priemonės taikymas neužkerta kelio galimybei bet kuriuo metu taikyti vieną ar kelias korekcines priemones.

<...>

145-F straipsnis

<...>

5 – Šio straipsnio 1 dalyje numatyto pardavimo tikslais Portugalijos banko atrinktas turtas, įsipareigojimai, nematerialusis turtas ir valdomas turtas pardavimo momentu turi būti įvertintas, o tą vertinimą kredito įstaigos lėšomis per Portugalijos banko nustatytą terminą turi atlikti to banko paskirtas nepriklausomas subjektas, taikydamas rinkos sąlygomis ir – subsidiariai – teisinga verte grindžiamą vertinimo metodiką, pagal kurią turi būti atsižvelgta į teigiamą arba neigiamą nematerialiąją vertę, kurią po pardavimo gaus perkančioji įstaiga.

<...>

145-H straipsnis

Laikinojo banko turtas ir finansavimas

1 – Portugalijos bankas atrenka turtą, įsipareigojimus, nematerialųjį turtą ir valdomą turtą, kuris turi būti perleistas laikinajam bankui jo įsteigimo momentu.

<...>

4 – Pardavimo momentu turi būti pateiktas pagal 1 dalies nuostatas atrinkto turto, įsipareigojimų, nematerialiojo turto ir valdomo turto įvertinimas, kurį kredito įstaigos lėšomis atlieka Portugalijos banko paskirtas nepriklausomas subjektas per to banko nustatytą terminą.

<...>

145-I straipsnis

<...>

3 – Už pardavimą gautos pajamos pirmiausia turi būti proporcingai skiriamos:

- a) pertvarkymo fondui grąžinti visas lėšas, skirtas pagal 145-H straipsnio 5 dalį;
- b) grąžinti visas lėšas, skirtas pagal 145-H straipsnio 6 dalį, Indėlių garantijų fondui arba *Crédito Agrícola Mútuo* garantijų fondui.

4 – Grąžinus pirmesneje dalyje nurodytas lėšas, galimas pajamų iš pardavimo likutis grąžinamas pertvarkomai kredito įstaigai arba priskiriamas jos, kaip nemokios skolininkės, turtui, jei pradėta tos įstaigos bankroto procedūra.

<...>“

10 RGICSF buvo pakeista 2014 m. rugpjūčio 1 d. Dekretu įstatymu Nr. 114-A/2014, kuriuo buvo pakeisti, be kita ko, 145-B, 145-F, 145-H ir 145-I straipsniai. Šiuo straipsniai dabar yra suformuluoti taip:

„145-B straipsnis <...>

1 – Taikant pertvarkymo priemones ir atsižvelgiant į pirmesniame straipsnyje nustatytus pertvarkymo priemonių tikslus, siekiama užtikrinti, kad:

- a) kredito įstaigos akcininkai pirmiausia prisiimtų atsakomybę už tos įstaigos nuostolius;
- b) kredito įstaigos kreditoriai yra antrieji, kurie sąžiningomis sąlygomis prisiima atsakomybę už likusius aptariamą įstaigos nuostolius pagal skirtingų kategorijų kreditorių pirmumo tvarką;
- c) nė vienas kredito įstaigos kreditorius negali prisiimti atsakomybės už didesnius nuostolius, nei prisiimtų tuo atveju, jeigu ta įstaiga būtų likviduojama.

<...>

3 – Jeigu paaiškėja, kad, pasibaigus kredito įstaigos, kuriai taikoma pertvarkymo priemonė, likvidavimui, šios įstaigos, kurios skoliniai reikalavimai nebuvo perleisti kitai kredito įstaigai ar laikinajam bankui, kreditoriai prisiėmė atsakomybę už didesnius nuostolius, nei, manoma, atlikus 145-F straipsnio 6 dalyje ir 145-H straipsnio 4 dalyje nurodytą vertinimą, jie būtų prisiėmę, jei įstaiga būtų pradėta likviduoti iš karto prieš pradėdant taikyti pertvarkymo priemonę, tie kreditoriai turi teisę gauti šį skirtumą iš Pertvarkymo fondo.

145-F straipsnis <...>

<...>

6 – Atsižvelgiant į 145-B straipsnio 3 dalies nuostatas, atliekant pirmesnėje dalyje nurodytą vertinimą taip pat pateikiama kiekvienos kreditorių klasės skolinių reikalavimų susigrąžinimo lygio prognozė taikant teisės aktuose nustatytą pirmumo tvarką tuo atveju, jei kredito įstaiga būtų likviduojama iš karto prieš pradėdant taikyti pertvarkymo priemonę.

<...>

145-H straipsnis

<...>

4 – Perdavimo momentu turi būti pateiktas pagal 1 dalies nuostatas atrinkto turto, įsipareigojimų, nematerialiojo turto ir valdomo turto įvertinimas, kurį kredito įstaigos lėšomis atlieka Portugalijos banko paskirtas nepriklausomas subjektas per to banko nustatytą terminą, o atsižvelgiant į 145-B straipsnio 3 dalies nuostatas, atliekant tą vertinimą taip pat pateikiama kiekvienos kreditorių klasės skolinių reikalavimų susigrąžinimo lygio prognozė taikant teisės aktuose nustatytą pirmumo tvarką tuo atveju, jei kredito įstaiga būtų likviduojama iš karto prieš pradėdant taikyti pertvarkymo priemonę

<...>

145-I straipsnis

<...>

3 – <...>:

- a) pertvarkymo fondui grąžinti visas lėšas, skirtas pagal 145-H straipsnio 6 dalį;
- b) grąžinti visas lėšas, skirtas pagal 145-H straipsnio 7 dalį, Indėlių garantijų fondui arba *Crédito Agrícola Mútuo* garantijų fondui.“

Pagrindinė byla ir prejudiciniai klausimai

- 11 BES buvo viena pagrindinių Portugalijos bankų sistemoje veikiančių kredito įstaigų.
- 12 Dėl šios kredito įstaigos finansinės padėties ir didelės bei rimtos rizikos nevykdyti įsipareigojimų 2014 m. rugpjūčio 3 d. *Banco de Portugal* priėmė sprendimą dėl pertvarkymo (toliau – pertvarkymo priemonė).
- 13 Pertvarkymo priemonėje, kuri buvo priimta remiantis RGICSF su pakeitimais, padarytais Dekretu įstatymu Nr. 114-A/2014, be kita ko, teigiama, kad, jos skubiai nepatvirtinus, BES neišvengiamai grėstų mokėjimų sustabdymas ir leidimo vykdyti kredito įstaigos veiklą panaikinimas, taigi, jos likvidavimas, o tai keltų didžiulę sistemine riziką ir rimtą grėsmę finansiniam stabilumui.
- 14 Taikant šią priemonę buvo įsteigtas laikinasis bankas *Novo Banco*, į kurį buvo perkeltas tam tikras turtas, įsipareigojimai, neturtinė nuosavybė ir BES valdomas turtas.
- 15 *BPC 2 Lux ir kt.* yra BES išleistų subordinuotųjų obligacijų turėtojai. *Massa Insolvente* tiesiogiai ir netiesiogiai turėjo BES įstatinio kapitalo dalių.
- 16 Nacionaliniuose teismuose *BPC Lux 2 ir kt.* bei *Massa Insolvente* ginčijo pertvarkymo priemonę ir šiomis aplinkybėmis, be kita ko, teigė, kad ši priemonė buvo priimta pažeidžiant Sąjungos teisę.
- 17 *Supremo Tribunal Administrativo* (Vyriausiasis administracinis teismas, Portugalija), t. y. prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas, kuriame *BPC Lux 2 ir kt.* ir *Massa Insolvente* pateikė du apeliacinius skundus, išreiškė abejonių dėl taikytinų nacionalinės teisės aktų atitikties Sąjungos teisei, visų pirma Direktyvai 2014/59 ir Chartijos 17 straipsniui. Be to, šiam teismui kyla klausimas: atsižvelgiant į tai, kad pertvarkymo priemonės priėmimo dieną šios direktyvos perkėlimo terminas dar nebuvo pasibaigęs, ar Portugalijos teisės aktų leidėjas galėjo rimtai kliudyti pasiekti minėtoje direktyvoje nurodytą rezultatą, kai priėmė Dekretą įstatymą Nr. 114-A/2014, kuriuo ši direktyva iš dalies įgyvendinta.

18 Tokiomis aplinkybėmis *Supremo Tribunal Administrativo* (Vyriausiasis administracinis teismas) nusprendė sustabdyti bylos nagrinėjimą ir pateikti Teisingumo Teismui tokius prejudicinius klausimus:

- „1. Ar Sąjungos teisė, būtent [Chartijos] 17 straipsnį ir Direktyvą 2014/59/ES <...>, visų pirma jos 36, 73 ir 74 straipsnius, reikia aiškinti taip, kad pagal juos draudžiami tokie nacionalinės teisės aktai, kaip nurodyti [pagrindinėje byloje], kurie buvo taikomi kaip pertvarkymo priemonė, pagal kurią sukuriama įstaiga ir atskiriamas turtas, ir kad iš dalies perkėlus direktyvą dar nesibaigus jai perkelti nustatytam terminui:
- a) nebuvo numatyta atlikti teisingą, apdairų ir tikrovišką įstaigos, kuriai taikoma pertvarkymo priemonė, turto ir įsipareigojimų vertinimą iki jos priėmimo;
 - b) užuot numačius mokėti, atsižvelgiant į a punkte nurodytą vertinimą, galimą kompensaciją pertvarkomai įstaigai arba, nelygu atvejis, akcijų ar kitų nuosavybės instrumentų turėtojams, buvo tik numatyta, kad galimas pajamų, gautų pardavus įstaigą, likutis turi būti gražintas pertvarkomai kredito įstaigai arba priskirtas jos, kaip nemokios skolininkės, turtui;
 - c) nebuvo numatyta, kad įstaigos, kuriai taikoma pertvarkymo priemonė, akcininkai turi teisę gauti ne mažesnę sumą nei ta, kurią jie būtų gavę, jei institucija būtų visiškai likviduota pagal įprastas bankroto procedūras, ir tik numatyta, kad toks apsaugos mechanizmas taikomas tik kreditoriams, kurių skoliniai reikalavimai nebuvo perleisti;
 - d) nenumatytas vertinimas, skirtingas nei a punkte nurodytas vertinimas, kurį atliekant būtų nustatyta, ar akcininkams ir kreditoriams būtų taikomas palankesnis požiūris, jei būtų pradėta įprasta pertvarkomos įstaigos bankroto procedūra?
2. Ar, atsižvelgiant į 1997 m. gruodžio 18 d. Sprendime *Inter Environnement Wallonie* (C-129/96, EU:C:1997:628) <...> suformuotą jurisprudenciją, nacionalinės teisės nuostatos, kurios nagrinėjamos šioje byloje ir kuriomis iš dalies perkeliama Direktyva 2014/59/ES, gali rimtai kliudyti siekti toje direktyvoje, būtent jos 36, 73 ir 74 straipsniuose, nurodyto tikslo, kai taikoma pertvarkymo priemonė?“

Dėl prejudicinių klausimų

Dėl pirmojo klausimo

- 19 Kadangi, kaip matyti iš pirmojo klausimo formuluotės, prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas abejoja dėl nacionalinės teisės aktų, taikytinų pagrindinėje byloje nagrinėjamai pertvarkymo priemonei, atitikties, pirma, Direktyvos 2014/59 36, 73 ir 74 straipsniams ir, antra, Chartijos 17 straipsniui, pirmiausia reikia nustatyti, ar šios nuostatos taikytinos pagrindinėje byloje.
- 20 Šiuo klausimu reikia pažymėti, pirma, kad pagal Direktyvos 2014/59 131 straipsnį, nepažeidžiant jos 124 straipsnio, ji įsigaliojo 2014 m. liepos 2 d. ir kad pagal jos 130 straipsnį šios direktyvos perkėlimo terminas baigėsi 2014 m. gruodžio 31 d.
- 21 Darytina išvada, kad pertvarkymo priemonės priėmimo dieną, t. y. 2014 m. rugpjūčio 3 d., Direktyvos 2014/59 perkėlimo terminas dar nebuvo pasibaigęs.

- 22 Pagal suformuotą jurisprudenciją iki direktyvos perkėlimui nustatyto termino pasibaigimo valstybės narės neturėtų būti kaltinamos tuo, kad jos nepriėmė direktyvai įgyvendinti jų teisinėje sistemoje reikiamų priemonių (1997 m. gruodžio 18 d. Sprendimo *Inter-Environnement Wallonie*, C-129/96, EU:C:1997:628, 43 punktas ir 2016 m. spalio 27 d. Sprendimo *Milev*, C-439/16 PPU, EU:C:2016:818, 30 punktas ir nurodyta jurisprudencija).
- 23 Be to, pagal suformuotą jurisprudenciją direktyva turi tiesioginį poveikį tik pasibaigus jos perkėlimo į valstybių narių teisinę sistemą terminui (2008 m. sausio 17 d. Sprendimo *Navarro*, C-246/06, EU:C:2008:19, 25 punktas ir nurodyta jurisprudencija).
- 24 Taigi, kaip savo išvados 35 punkte iš esmės pažymėjo generalinis advokatas, pareiškėjai pagrindinėje byloje prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikusiam teisme negali remtis Direktyvos 2014/59 36, 73 ir 74 straipsniais, nes šios nuostatos netaikytinos pagrindinėje byloje.
- 25 Antra, dėl Chartijos 17 straipsnio taikymo reikia priminti, kad pagal Chartijos 51 straipsnio 1 dalį jos nuostatos skirtos valstybėms narėms tik tais atvejais, kai šios įgyvendina Sąjungos teisę.
- 26 Iš suformuotos jurisprudencijos iš esmės matyti, kad Sąjungos teisės sistemoje užtikrinamos pagrindinės teisės taikomos visose situacijose, kurias reglamentuoja Sąjungos teisė, bet neperžengiant tokių situacijų ribos. Šiuo klausimu Teisingumo Teismas jau yra nusprendęs, kad jis negali, remdamasis Chartija, vertinti nacionalinės teisės aktų, kurie nepatenka į Sąjungos teisės taikymo sritį. Vis dėlto, jei tokie teisės aktai patenka į šios teisės taikymo sritį, Teisingumo Teismas, gavęs prašymą priimti prejudicinį sprendimą, turi pateikti visas aiškinimo gaires tam, kad nacionalinis teismas galėtų įvertinti šių teisės aktų atitiktį pagrindinėms teisėms, kurių laikymąsi jis turi užtikrinti (2013 m. vasario 26 d. Sprendimo *Åkerberg Fransson*, C-617/10, EU:C:2013:105, 19 punktas ir 2017 m. gruodžio 13 d. Sprendimo *El Hassani*, C-403/16, EU:C:2017:960, 33 punktas ir nurodyta jurisprudencija).
- 27 Siekiant nustatyti, ar nacionalinė priemonė susijusi su „Sąjungos teisės įgyvendinimu“, kaip tai suprantama pagal Chartijos 51 straipsnio 1 dalį, reikia patikrinti, be kita ko, ar pagrindinėje byloje nagrinėjama nacionalinės teisės aktais siekiama įgyvendinti Sąjungos teisės nuostatą, taip pat šių teisės aktų pobūdį ir tai, ar jais siekiama kitų tikslų nei tie, kurie nustatyti Sąjungos teisėje, net jeigu jie šiai teisei gali daryti netiesioginį poveikį, taip pat – ar egzistuoja konkretūs Sąjungos teisės aktai šioje srityje arba aktai, galintys jai daryti poveikį (2020 m. sausio 22 d. Sprendimo *Baldonado Martín*, C-177/18, EU:C:2020:26, 59 punktas ir nurodyta jurisprudencija).
- 28 Nagrinėjamu atveju, pirma, Portugalijos vyriausybė atsakyme į Teisingumo Teismo pateiktus klausimus nurodė, kad Dekretu įstatymu Nr. 31-A/2012 buvo siekiama įgyvendinti vieną iš Portugalijos Respublikos įsipareigojimų pagal 2011 m. gegužės 17 d. Susitarimo dėl ekonominės politikos sąlygų tarp Portugalijos valstybės ir bendros Europos Komisijos, Tarptautinio valiutos fondo ir Europos Centrinio Banko misijos memorandumą.
- 29 Šiuo klausimu, kaip matyti iš šio susitarimo memorandumo teksto, jo teisinis pagrindas yra 2010 m. gegužės 11 d. Tarybos reglamento (ES) Nr. 407/2010, kuriuo nustatoma Europos finansinės padėties stabilizavimo priemonė (OL L 118, 2010, p. 1), 3 straipsnio 5 dalis. Kadangi šis reglamentas pagrįstas SESV 122 straipsnio 2 dalimi, minėtas susitarimo memorandumas yra Sąjungos teisės dalis.

- 30 Kaip pažymėjo generalinis advokatas išvados 48 punkte, kai valstybė narė patvirtina priemones, skirtas išipareigojimams, prisiimtiems pagal susitarimo memorandumą, kuris yra Sąjungos teisės dalis, įgyvendinti, ji turi būti laikoma įgyvendinančia šią teisę, kaip tai suprantama pagal Chartijos 51 straipsnio 1 dalį.
- 31 Antra, iš sprendimo dėl prašymo priimti prejudicinį sprendimą aiškiai matyti, kad Dekretas įstatymas Nr. 114-A/2014, kuriuo prieš priimant pertvarkymo priemonę 2014 m. rugpjūčio 3 d. iš dalies pakeistas Dekretas įstatymas Nr. 31-A/2012, yra Direktyvos 2014/59 dalinio perkėlimo priemonė, taigi ir Sąjungos teisės įgyvendinimas, kaip tai suprantama pagal Chartijos 51 straipsnio 1 dalį.
- 32 Darytina išvada, kad, kaip iš esmės pažymėjo generalinis advokatas išvados 49 punkte, Chartijos nuostatos taikytinos pagrindinėje byloje.
- 33 Šiomis aplinkybėmis reikia konstatuoti, kad pirmuoju klausimu prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas iš esmės siekia išsiaiškinti, ar Chartijos 17 straipsnis turi būti aiškinamas kaip draudžiantis nacionalinės teisės aktus, kurie taikomi kaip pertvarkymo priemonė, pagal kurią sukuriama laikinoji įstaiga ir atskiriamas turtas, ir kuriuose:
- nenumatyta atlikti teisingą, apdairų ir tikrovišką įstaigos, kuriai taikoma pertvarkymo priemonė, turto ir išipareigojimų vertinimą iki jos priėmimo;
 - nenumatyta atsižvelgiant į ankstesnėje įtraukoje nurodytą vertinimą sumokėti galimą kompensaciją pertvarkomai įstaigai arba, nelygu atvejis, akcijų ar kitų nuosavybės vertybinių popierių turėtojams,
 - nenumatyta, kad įstaigos, kuriai taikoma pertvarkymo priemonė, akcininkai turi teisę gauti ne mažesnę sumą nei ta, kurią jie būtų gavę, jei institucija būtų visiškai likviduota pagal įprastas bankroto procedūras, ir tik numatyta, kad toks apsaugos mechanizmas taikomas tik kreditoriams, kurių skoliniai reikalavimai nebuvo perleisti;
 - nenumatytas vertinimas, skirtingas nei pirmoje įtraukoje nurodytas vertinimas, kurį atliekant būtų nustatyta, ar akcininkams ir kreditoriams būtų taikomas palankesnis požiūris, jei būtų pradėta įprasta pertvarkomos įstaigos bankroto procedūra.
- 34 Kaip matyti iš Teisingumo Teismo turimos bylos medžiagos, šis klausimas pateiktas, pirma, dėl to, kad prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikusiam teisme *Massa Insolvente* ir *BPC Lux 2 ir kt.* tvirtino, kad pagrindinėje byloje nagrinėjamuose nacionalinės teisės aktuose nenumatyta nei tinkamo, atsargaus ir realaus įmonės, kuriai taikoma pertvarkymo priemonė, turto ir išipareigojimų vertės nustatymo iki jos priėmimo, nei bet kokio atlygio mokėjimo, remiantis šiuo įvertinimu, įstaigai, kuriai taikomas pertvarkymas, arba, priklausomai nuo konkretaus atvejo, akcijų ar kitų vertybinių popierių turėtojams. Pareiškėjų pagrindinėje byloje teigimu, šiais reikalavimais, įtvirtintais Direktyvos 2014/59 36 straipsnio 9 ir 10 dalyse, siekiama įvykdyti Chartijos 17 straipsnio 1 dalies antrame sakinyje įtvirtintą reikalavimą, kad už bet kokią nuosavybės atėmimą turi būti laiku atlyginta teisinga kompensacija.
- 35 Antra, *Massa Insolvente* ir *BPC Lux 2 ir kt.* teigė, kad pagrindinėje byloje nagrinėjamai pertvarkymo priemonei taikytinuose nacionalinės teisės aktuose nėra principo, kuriuo būtų užtikrinama, kad akcininkai nepatirtų didesnių nuostolių nei tie, kuriuos jie būtų patyrę, jei įstaiga būtų buvusi likviduota pagal įprastinę bankroto procedūrą (principas „no creditor worse

off“). Tokio reikalavimo, kuris, be kita ko, įtvirtintas Direktyvos 2014/59 73 ir 74 straipsniuose, tikslas – užtikrinti, kad kišimasis į nuosavybės teisę nebūtų neproporcingas, kaip tai suprantama Chartijos 51 straipsnio 1 dalį.

- 36 Šiuo klausimu reikia pažymėti, kad pagal Chartijos 17 straipsnio 1 dalį kiekvienas turi teisę valdyti teisėtai įgytą nuosavybę, ja naudotis, disponuoti ir palikti paveldėtojams. Niekas negali netekti savo nuosavybės, išskyrus atvejus, kai tai daroma dėl viešojo intereso, įstatymų numatytais atvejais ir sąlygomis ir teisingai kompensuojant patirtus nuostolius. Turto naudojimą gali reglamentuoti įstatymai, kiek tai būtina atsižvelgiant į viešąjį interesą.
- 37 Pagal Chartijos 52 straipsnio 3 dalį, jei Chartijoje yra teisių, atitinkančių 1950 m. lapkričio 4 d. Romoje pasirašytoje Europos žmogaus teisių ir pagrindinių laisvių apsaugos konvencijoje (toliau – EŽTK) garantuojamas teises, jų reikšmė ir taikymo sritis yra tokia, kaip nustatyta EŽTK. Ši nuostata nekliaudo Sąjungos teisėje numatyti didesnę apsaugą. Darytina išvada, kad aiškinant Chartijos 17 straipsnį reikia atsižvelgti į Europos Žmogaus Teisių Teismo jurisprudenciją, susijusią su EŽTK protokolo Nr. 1 1 straipsniu, kuriame įtvirtinta teisės į nuosavybę apsauga, kaip minimalios apsaugos riba (šiuo klausimu žr. 2019 m. gegužės 21 d. Sprendimo *Komisija / Vengrija (Žemės ūkio paskirties žemės uzufрукtas)*, C-235/17, EU:C:2019:432, 72 punktą ir nurodytą jurisprudenciją).
- 38 Kaip Europos Žmogaus Teisių Teismas vis nusprendavo dėl EŽTK protokolo Nr. 1 1 straipsnio, reikia pažymėti, kad Chartijos 17 straipsnio 1 dalyje įtvirtintos trys skirtingos normos. Pirmoje nuostatoje, kuri išdėstyta pirmame sakinyje ir yra bendro pobūdžio, patikslinamas nuosavybės užtikrinimo principas. Antroje nuostatoje, kuri įtvirtinta šios dalies antrame sakinyje, kalbama apie nuosavybės atėmimą ir tam taikomas tam tikros sąlygas. Trečioje nuostatoje, esančioje šios dalies trečiame sakinyje, valstybėms pripažįstama teisė, be kita ko, reglamentuoti naudojamą nuosavybę tiek, kiek tai būtina atsižvelgiant į viešuosius interesus. Tačiau tai nėra tarpusavyje nesusijusios taisyklės. Antroji ir trečioji taisyklės yra susijusios su konkrečiais nuosavybės teisių pažeidimo pavyzdžiais ir turėtų būti aiškinamos atsižvelgiant į pirmoje iš šių taisyklių įtvirtintą principą (šiuo klausimu žr. 2014 m. kovo 25 d. EŽTT sprendimo *Vistinš ir Perepjolkins prieš Latvija*, CE:ECHR:2012:1025JUD007124301, 93 punktą ir jame nurodytą jurisprudenciją).
- 39 Pirma, kalbant apie tai, ar Chartijos 17 straipsnio 1 dalis taikoma akcijų ar obligacijų, kuriomis galima prekiauti kapitalo rinkose, kaip antai nagrinėjamų pagrindinėje byloje, nuosavybės teisei, reikia pažymėti, kad tos nuostatos suteikiama apsauga yra susijusi su teise, turinčia turtinę vertę, kuri, atsižvelgiant į atitinkamą teisės sistemą, lemia įgytą teisinį statusą, leidžiantį šių teisių turėtojui ir jo naudai savarankiškai jas įgyvendinti (2019 m. gegužės 21 d. Sprendimo *Komisija / Vengrija (Žemės ūkio paskirties žemės uzufрукtas)*, C-235/17, EU:C:2019:432, 69 punktas ir nurodyta jurisprudencija).
- 40 Šiuo klausimu, kaip iš esmės pažymėjo generalinis advokatas išvados 110 punkte, akcijos arba obligacijos, kuriomis galima prekiauti kapitalo rinkose, kaip antai nagrinėjamos pagrindinėje byloje, turi turtinę vertę ir suteikia jų turėtojui įgytą teisinę padėtį, leidžiančią savarankiškai naudotis iš jų kylančiomis teisėmis.
- 41 Be to iš Europos Žmogaus Teisių Teismo jurisprudencijos, susijusios su EŽTK protokolo Nr. 1 1 straipsniu, matyti, kad akcijos arba obligacijos, kuriomis galima prekiauti kapitalo rinkose, turi būti laikomos „turtu“, kuriam gali būti suteikiamos minėtame 1 straipsnyje numatytos garantijos (2011 m. rugsėjo 20 d. EŽTT sprendimo *Shesti Mai Engineering OOD ir kt. prieš Bulgarija*, Nr. 17854/04, CE:ECHR:2011:0920JUD001785404, 77 punktas; 2016 m. liepos 21 d.

EŽTT sprendimo *Mamatas ir kiti prieš Graikiją*, CE:ECHR:2016:0721JUD006306614, 90 punktas ir 2020 m. lapkričio 19 d. EŽTT sprendimo *Project-trade d.o.o. prieš Kroatiją*, CE:ECHR:2020:1119JUD000192014, 75 punktas).

- 42 Neabejotina, kad pagrindinėje byloje nagrinėjamos akcijos ar obligacijos, kuriomis galima prekiauti kapitalo rinkose, buvo įsigytos teisėtai.
- 43 Darytina išvada, kad akcijos ar obligacijos, kuriomis galima prekiauti kapitalo rinkose, kaip antai nagrinėjamos pagrindinėje byloje, patenka į Chartijos 17 straipsnio 1 dalies taikymo sritį.
- 44 Antra, kalbant apie klausimą, ar pagal nacionalinės teisės aktus, kaip antai nagrinėjamus pagrindinėje byloje, priimta pertvarkymo priemonė reiškia nuosavybės atėmimą, kaip tai suprantama pagal Chartijos 17 straipsnio 1 dalies antrą sakinį, ar teisės aktus, susijusius su turto naudojimu, kaip tai suprantama pagal šios nuostatos trečią sakinį, reikia pažymėti, kad pagal EŽTT jurisprudenciją, siekiant nustatyti nuosavybės atėmimą, reikia išnagrinėti ne tai, ar nuosavybė buvo nusavinta arba formaliai paimta, bet išsiaiškinti, ar ginčijama situacija prilygsta faktiniam paėmimui (šiuo klausimu žr. 1999 m. liepos 28 d. EŽTK sprendimo *Immobiliare Saffi prieš Italiją*, CE:ECHR:1999:0728JUD002277493, 46 punktą; 2010 m. kovo 29 d. EŽTK sprendimo *Depalle prieš Prancūziją*, CE:ECHR:2010:0329JUD003404402, 78 punktą).
- 45 Nagrinėjamu atveju neginčijama, kad pagal pagrindinėje byloje nagrinėjamus teisės aktus priimta pertvarkymo priemonė nenumatė atitinkamų akcijų ar obligacijų nusavinimo arba formalaus paėmimo. Visų pirma, ta priemone iš jų turėtojų nebuvo priverstinai ir galutinai atimtos visos teisės, kylančios iš šių akcijų ir obligacijų (šiuo klausimu žr. 2019 m. gegužės 21 d. Sprendimo *Komisija / Vengrija (Žemės ūkio paskirties žemės užufruktas)*, C-235/17, EU:C:2019:432, 81 punktą).
- 46 Dėl klausimo, ar tokios priemonės priėmimas gali lemti faktinį nuosavybės paėmimą, *Massa Insolvente* ir *BPC Lux 2 ir kt.* iš esmės tvirtino, kad dėl tam tikro turto, įsipareigojimų, neturtinių elementų ir BES administruojamo turto perdavimo *Novo Banco* pagal pertvarkymo priemonės 2 punktą, paremtą RGICSF 145-H straipsniu, iš dalies pakeistu Dekretu įstatymu Nr. 114-A/2014, ši kredito įstaiga labai nuvertėjo.
- 47 Šiuo klausimu, net darant prielaidą, kad taip iš tikrųjų yra, iš šios aplinkybės negalima daryti išvados, kad pagal pagrindinėje byloje nagrinėjamus teisės aktus priimta pertvarkymo priemonė yra faktinis paėmimas. Iš tiesų, su sąlyga, kad tai patikrins prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas, nes kalbama apie nacionalinės teisės aiškinimo klausimą, visų pirma iš RGICSF 145-C straipsnio formuluotės matyti, kad pagal šiuos teisės aktus priimta pertvarkymo priemonė kredito įstaigai taikoma tik tada, kai ji žlunga arba gali žlugti. Be to, iš RGICSF 145-I straipsnio 4 dalies teksto matyti, kad, grąžinus iš pertvarkymo fondo arba garantijų fondų sumokėtas sumas, galimas iš pardavimo gautų pajamų likutis grąžinamas į pradinę kredito įstaigą arba priskiriamas jos, kaip nemokios skolininkės, turtui, jei pradėta tos įstaigos bankroto procedūra. Galiausiai iš sprendimo dėl prašymo priimti prejudicinį sprendimą matyti, kad jei pagrindinėje byloje nagrinėjama pertvarkymo priemonė nebūtų buvusi priimta skubiai, nagrinėjama kredito įstaiga neišvengiamai būtų sustabdžiusi mokėjimus ir jai būtų buvusi pradėta likvidavimo procedūra.

- 48 Tokiu atveju, kaip generalinis advokatas nurodė išvados 115 ir 116 punktuose, turi būti laikoma, kad turto, kuriam gali būti taikoma apsauga pagal Chartijos 17 straipsnio 1 dalį, vertės praradimas kyla ne dėl pertvarkymo priemonės, o dėl įsipareigojimų nevykdymo arba įsipareigojimų nevykdymo rizikos, kuri gresia kredito įstaigai.
- 49 Darytina išvada, kad pagal nacionalinės teisės aktus, kaip antai nagrinėjamus pagrindinėje byloje, priimta pertvarkymo priemonė nėra nuosavybės atėmimas, kaip tai suprantama pagal Chartijos 17 straipsnio 1 dalies antrą sakinį. Todėl nereikia nagrinėti, kaip teigia pareiškėjos pagrindinėje byloje, ar, kaip priminta šio sprendimo 38 punkte, tokia priemonė atitinka šiame antrame sakinyje nustatytas sąlygas, susijusias su viešojo intereso atimti nuosavybę buvimu ir teisingos kompensacijos sumokėjimu laiku.
- 50 Vis dėlto pertvarkymo priemonės priėmimas pagal pagrindinėje byloje nagrinėjamus teisės aktus, kuriuose, be kita ko, numatytas kredito įstaigos turto elementų perdavimas sukurtai laikinajai įstaigai, yra turto naudojimo reglamentavimas, kaip tai suprantama pagal Chartijos 17 straipsnio 1 dalies trečią sakinį, galintis pažeisti kredito įstaigos akcininkų, kurių ekonominei padėčiai daromas poveikis, ir kreditorių, pavyzdžiui, obligacijų turėtojų, kurių reikalavimai nebuvo perduoti sukurtai laikinajai įstaigai, turtines teises.
- 51 Kaip matyti iš šios nuostatos formuluotės, nuosavybės naudojimą gali reglamentuoti įstatymai, kiek tai būtina dėl viešojo intereso. Šiuo klausimu iš Chartijos 52 straipsnio 1 dalies matyti, kad joje numatyta galimybė apriboti naudojamą teisėmis, jei šie apribojimai numatyti įstatymo, nekeičia minėtų teisių ir laisvių esmės, taip pat, remiantis proporcingumo principu, yra būtini ir tikrai atitinka Sąjungos pripažintus bendruosius interesus arba reikalingi kitų teisėms ir laisvėms apsaugoti (2019 m. gegužės 21 d. Sprendimo *Komisija / Vengrija (Žemės ūkio paskirties žemės užufruktas)*, C-235/17, EU:C:2019:432, 88 punktas ir 2020 m. gruodžio 16 d. Sprendimo *Taryba ir kt. / K. Chrysostomides & Co. ir kt.*, C-597/18 P, C-598/18 P, C-603/18 P ir C-604/18 P, EU:C:2020:1028, 155 punktas ir nurodyta jurisprudencija).
- 52 Šiuo atveju neabejotina, kad naudojimosi Chartijos 17 straipsnio 1 dalyje nurodytomis teisėmis apribojimai, kuriuos lemia pertvarkymo priemonė, yra numatyti įstatyme, vadovaujantis taikytinomis RGICSF, iš dalies pakeisto Dekretu įstatymu Nr. 114-A/2014, nuostatomis.
- 53 Kadangi pagal nacionalinės teisės aktus priimta pertvarkymo priemonė, kaip antai nagrinėjama pagrindinėje byloje, nesusijusi su nuosavybės atėmimu, o yra nuosavybės naudojimo reguliavimas, kaip buvo nurodyta šio sprendimo 49 ir 50 punktuose, ji negali daryti poveikio pačiai teisės į nuosavybę esmei (šiuo klausimu žr. 2020 m. liepos 16 d. Sprendimu *Adubef ir kt.*, C-686/18, EU:C:2020:567, 89 punktą).
- 54 Turi būti nurodyta, kad tokia priemonė atitinka Sąjungos pripažintus viešojo intereso tikslus, kaip jie suprantami pagal Chartijos 52 straipsnio 1 dalį. Iš tiesų, kaip matyti iš Teisingumo Teismo jurisprudencijos, pertvarkymo priemonių bankų sektoriuje priėmimas atitinka Sąjungos siekiamą viešojo intereso tikslą, t. y. užtikrinti visos euro zonos bankų sistemos stabilumą (pagal analogiją žr. 2016 m. rugsėjo 20 d. Sprendimo *Ledra Advertising ir kt. / Komisija ir ECB*, C-8/15 P–C-10/15 P, EU:C:2016:701, 71 punktą ir nurodytą jurisprudenciją), ir tikslą išvengti sisteminės rizikos (2020 m. liepos 16 d. Sprendimu *Adubef ir kt.*, C-686/18, EU:C:2020:567, 92 punktas ir nurodyta jurisprudencija).

- 55 Ketvirta, dėl klausimo, ar apribojimai, kuriuos nustato pertvarkymo priemonė, skirta Chartijos 17 straipsnio 1 dalyje numatytoms teisėms įgyvendinti, viršija tai, kas būtina pagrindinėje byloje nagrinėjamiems viešojo intereso tikslams pasiekti, reikia priminti, kad, atsižvelgiant į ekonomines aplinkybes, kuriomis priimtos nacionalinės priemonės, valstybės narės turi didelę diskreciją priimti sprendimus ekonomikos srityje ir gali geriausiai apibrėžti priemones, tinkamas siekiamam tikslui, šiuo atveju – bankų ir finansų sistemos stabilumui, įgyvendinti (2017 m. birželio 13 d. Sprendimo *Florescu ir kt.*, C-258/14, EU:C:2017:448, 57 punktą).
- 56 Be to, Teisingumo Teismas jau yra nusprendęs, kad egzistuoja akivaizdus bendrasis interesas visoje Sąjungoje užtikrinti stiprią ir nuoseklią investuotojų apsaugą, vis dėlto, kaip jis pažymėjo, šis interesas bet kuriuo atveju negali būti laikomas viršesniu už viešąjį interesą užtikrinti finansų sistemos stabilumą (2016 m. liepos 19 d. Sprendimo *Kotnik ir kt.*, C-526/14, EU:C:2016:570, 91 punktą). Tačiau, kad valstybės narės galėtų ginti tokį interesą, joms turi būti suteikta diskrecija šiomis aplinkybėmis (2002 m. lapkričio 7 d. EŽTT sprendimas *Olczak prieš Lenkiją*, CE:ECHR:2002:1107DEC003041796, 77 punktą; 2012 m. liepos 10 d. EŽTT sprendimas *Grainger ir kiti prieš Jungtinę Karalystę*, CE:ECHR:2012:0710DEC003494010, 36 punktą).
- 57 Nagrinėjamu atveju atrodo – su sąlyga, kad tai patikrins prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas, – kad pagrindinėje byloje nagrinėjamai pertvarkymo priemonei taikytinuose teisės aktuose buvo nuostatų, kuriose pakankamai atsižvelgta į atitinkamos kredito įstaigos akcininkų ir kreditorių padėtį ir jų interesus per pertvarkymo procedūras, vykdomas pagal šiuos teisės aktus.
- 58 Pirma, kiek tai susiję su pagrindinėje byloje aptariamomis įstaigos kreditoriais, iš prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikusių teismo pateiktos informacijos iš tiesų matyti, kad kreditoriai, kurių reikalavimai nebuvo perduoti, turi teisę gauti ne mažesnę sumą nei ta, kurią jie turėtų gauti, jei visa įstaiga būtų likviduota pagal įprastas bankroto procedūras.
- 59 Antra, dėl pagrindinėje byloje aptariamomis įstaigos akcininkų reikia priminti, kad, kaip jau buvo nurodyta šio sprendimo 47 punkte, iš RGICSF 145-C straipsnio formuluotės matyti, jog pertvarkymo priemonė kredito įstaigai taikoma tik jos žlugimo ar galimo žlugimo atveju. Be to, pagal RGICSF 145-B straipsnio 1 dalies a punktą, atsižvelgiant į pertvarkymo priemonių tikslus, taikant pertvarkymo priemonę, visų pirma siekiama užtikrinti, kad kredito įstaigos akcininkai pirmiausia padengtų atitinkamos įstaigos nuostolius. Kaip pažymėjo generalinis advokatas išvados 126 punkte, reikia manyti, kad iš principo sunkumų patiriančių bankų akcininkų nuostoliai bus tokio paties dydžio, neatsižvelgiant į tai, ar juos sukėlė sprendimas dėl bankroto pripažinimo, ar pertvarkymo priemonė (pagal analogiją žr. 2016 m. liepos 19 d. Sprendimo *Kotnik ir kt.*, C-526/14, EU:C:2016:570, 75 punktą).
- 60 Iš RGICSF 145-I straipsnio matyti, kad šioje nuostatoje numatytas specialus akcininkų teisių apsaugos mechanizmas, o šio straipsnio 4 dalyje numatyta, kad likusios pajamos, gautos pardavus sukurtą banką, po to, kai į pertvarkymo fondą ir garantijų fondus buvo pervestos disponuojamos sumos, grąžinamos pertvarkomam bankui arba priskiriamos jo, kaip nemokaus skolininko, turtui. Vis dėlto su sąlyga, kad tai patikrins prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas, atrodo, kad tokia nuostata iš esmės leidžia užtikrinti pertvarkymo veiksmų ekonominį neutralumą ir iš pradines kredito įstaigos ar jos, kaip nemokios skolininkės, turto neatimti sumos, gautos pardavus sukurtą banko turtą po to, kai buvo grąžintos įvairių fondų kaip paskolos sumokėtos sumos.

- 61 Šiomis aplinkybėmis, atsižvelgiant į šio sprendimo 55 ir 56 punktuose nurodytą diskreciją, reikia konstatuoti, kad Chartijos 17 straipsnio 1 dalies trečiam sakiniui neprieštarauja nacionalinės teisės aktai, kaip antai nagrinėjami pagrindinėje byloje, kuriuose nėra aiškios nuostatos, kuria būtų užtikrinama, kad akcininkai nepatirtų didesnių nuostolių nei tie, kuriuos jie būtų patyrę, jei įstaiga būtų buvusi likviduota tą dieną, kai buvo priimta pertvarkymo priemonė (principas „no creditor worse off“).
- 62 Atsižvelgiant į tai, kas išdėstyta, į pirmąjį klausimą reikia atsakyti: Chartijos 17 straipsnio 1 dalis turi būti aiškinama taip, kad pagal ją nedraudžiami nacionalinės teisės aktai, taikytini pertvarkymo priemonei, kuria iš principo leidžiama užtikrinti šios pertvarkymo priemonės ekonominį neutralumą ir kurios tikslas – sukurti laikinąją įstaigą ir atskirti turtą, tačiau aiškiai nuostatoje:
- nenumatyta atlikti teisingą, apdairų ir tikrovišką įstaigos, kuriai taikoma pertvarkymo priemonė, turto ir įsipareigojimų vertinimą iki jos priėmimo;
 - nenumatyta atsižvelgiant į ankstesnėje įtraukoje nurodytą vertinimą sumokėti galimą kompensaciją pertvarkomai įstaigai arba, nelygu atvejis, akcijų ar kitų nuosavybės vertybinių popierių turėtojams,
 - nenumatyta, kad įstaigos, kuriai taikoma pertvarkymo priemonė, akcininkai turi teisę gauti ne mažesnę sumą nei ta, kurią jie būtų gavę, jei institucija būtų visiškai likviduota pagal įprastas bankroto procedūras, ir tik numatyta, kad toks apsaugos mechanizmas taikomas tik kreditoriams, kurių skoliniai reikalavimai nebuvo perleisti;
 - nenumatytas vertinimas, skirtingas nei pirmoje įtraukoje nurodytas vertinimas, kurį atliekant būtų nustatyta, ar akcininkams ir kreditoriams būtų taikomas palankesnis požiūris, jei būtų pradėta įprasta pertvarkomos įstaigos bankroto procedūra.

Dėl antrojo klausimo

- 63 Antruoju klausimu prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas iš esmės siekia sužinoti, ar tai, kad valstybė narė į nacionalinės teisės aktus dėl kredito įstaigų pertvarkymo perkelia tam tikras Direktyvos 2014/59 nuostatas prieš pasibaigiant jos perkėlimo terminui, gali rimtai trukdyti pasiekti šioje direktyvoje nurodytą rezultatą, kaip tai suprantama pagal 1997 m. gruodžio 18 d. Sprendimą *Inter-Environnement Wallonie* (C-129/96, EU:C:1997:628).
- 64 Kaip pažymėta šio sprendimo 20–22 punktuose, 2014 m. liepos 2 d. įsigaliojusios Direktyvos 2014/59 perkėlimo į nacionalinę teisę terminas baigėsi 2014 m. gruodžio 31 d., todėl Portugalijos Respublikai negalima priekaištauti, kad ji nebuvo priėmusi šios direktyvos įgyvendinimo priemonių savo teisės sistemoje tuo metu, kai buvo priimta pertvarkymo priemonė, t. y. 2014 m. rugpjūčio 3 d.
- 65 Pagal suformuotą jurisprudenciją per direktyvai perkelti nustatytą terminą valstybės narės, kurioms ji skirta, privalo nepriimti nuostatų, kurios gali smarkiai trukdyti pasiekti toje direktyvoje nurodytą rezultatą (1997 m. gruodžio 18 d. Sprendimo *Inter-Environnement Wallonie*, C-129/96, EU:C:1997:628, 45 punktą; 2011 m. gegužės 26 d. Sprendimo *Stichting Natuur en Milieu ir kt.*, C-165/09–C-167/09, EU:C:2011:348, 78 punktą ir 2022 m. sausio 25 d. Sprendimo *VYSOČINA WIND*, C-181/20, EU:C:2022:51, 75 punktą).

- 66 Tokia visoms nacionalinės valdžios institucijoms tenkanti pareiga susilaikyti turi būti suprantama kaip nurodanti bet kokių – bendrų ir specialių – priemonių, galinčių daryti tokį neigiamą poveikį, priėmimą (2012 m. rugsėjo 11 d. Sprendimo *Nomarchiaki Aftodioikisi Aitoloakarnanias ir kt.*, C-43/10, EU:C:2012:560, 57 punktą ir nurodyta jurisprudencija). Nuo direktyvos įsigaliojimo datos valstybių narių teismai privalo kuo labiau susilaikyti nuo tokio nacionalinės teisės aiškinimo, kuris, pasibaigus direktyvos perkėlimo terminui, galėtų rimtai kliudyti siekti šioje direktyvoje nustatyto tikslo (2006 m. liepos 4 d. Sprendimo *Adeneler ir kt.*, C-212/04, EU:C:2006:443, 123 punktą ir 2009 m. balandžio 23 d. Sprendimo *VTB-VAB ir Galatea*, C-261/07, C-299/07, EU:C:2009:244, 39 punktą).
- 67 Šioje byloje prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas siekia išsiaiškinti, ar 2014 m. rugpjūčio 1 d. dekretas įstatymas Nr. 114-A/2014, kuriuo, kaip žinoma, teisingai, tačiau tik iš dalies, perkeltos tam tikros Direktyvos 2014/59 nuostatos iš dalies pakeičiant RGICSF 145-B, 145-F, 145-H ir 145-I straipsnius, gali rimtai trukdyti pasiekti šioje direktyvoje nurodytą rezultatą.
- 68 Šiuo klausimu primintina, kad nacionalinis teismas turi įvertinti, ar nacionalinės teisės nuostatos, kurių teisėtumas ginčijamas, gali rimtai trukdyti pasiekti direktyvoje nurodytą rezultatą (šiuo klausimu žr. 1997 m. gruodžio 18 d. Sprendimo *Inter-Environnement Wallonie*, C-129/96, EU:C:1997:628, 45 ir 46 punktus; 2011 m. balandžio 5 d. Sprendimo *Société fiduciaire nationale d'expertise comptable*, C-119/09, EU:C:2011:208, 19 punktą ir nurodytą jurisprudenciją), ir šis vertinimas būtina turi būti atliekamas remiantis bendru vertinimu, atsižvelgiant į visą politiką ir atitinkamoje nacionalinėje teritorijoje priimtas priemones (2011 m. gegužės 26 d. Sprendimo *Stichting Natuur en Milieu ir kt.*, C-165/09–C-167/09, EU:C:2011:348, 81 punktą).
- 69 Vis dėlto Teisingumo Teismas turi jurisdikciją priimti sprendimą dėl to, ar valstybės narės tam tikrų direktyvos nuostatų dalinis perkėlimas į nacionalinę teisę iki jos perkėlimo termino pabaigos iš principo gali rimtai trukdyti pasiekti šioje direktyvoje nurodytą rezultatą.
- 70 Šiuo klausimu reikia pažymėti, kad Teisingumo Teismas jau yra nusprendęs, jog valstybės narės gali priimti laikinąsias nuostatas arba įgyvendinti direktyvą etapais. Tokiais atvejais nacionalinių pereinamųjų priemonių prieštaravimas minėtai direktyvai arba tam tikrų jos nuostatų neperkėlimas į nacionalinę teisę nebūtinai kliudytų siekti joje nustatyto tikslo (1997 m. gruodžio 18 d. Sprendimo *Inter-Environnement Wallonie*, C-129/96, EU:C:1997:628, 49 punktą). Tokiu atveju reikia manyti, kad toks rezultatas visada gali būti pasiektas galutinai ir visiškai perkėlus šią direktyvą į nacionalinę teisę per nustatytą terminą.
- 71 Kaip priminta šio sprendimo 66 punkte, pareiga susilaikyti, apie kurią Teisingumo Teismas kalbėjo, visų pirma 1997 m. gruodžio 18 d. Sprendimo *Inter-Environnement Wallonie* (C-129/96, EU:C:1997:628) 45 punkte, turi būti suprantama kaip susijusi su bet kokios priemonės (bendros ar specialios), kuri gali rimtai trukdyti pasiekti nagrinėjamoje direktyvoje nurodytą rezultatą, priėmimu.
- 72 Kaip iš esmės pažymėjo generalinis advokatas išvados 79 ir 80 punktuose, kai valstybė narė priima priemonę, kuria siekiama perkelti, nors ir iš dalies, Sąjungos direktyvą, ir kai šis perkėlimas yra teisingas, tokios dalinio perkėlimo priemonės priėmimas negali būti laikomas galinčiu sukelti tokį neigiamą poveikį, nes ji neišvengiamai priartina nacionalinės teisės aktus prie direktyvos, kurią šie teisės aktai perkelia, ir taip padeda pasiekti šios direktyvos tikslus.

- 73 Darytina išvada, kad valstybės narės tam tikrų direktyvos nuostatų dalinis perkėlimas į nacionalinę teisę iki jos perkėlimo termino pabaigos iš principo negali rimtai trukdyti pasiekti šioje direktyvoje nurodytą rezultatą.
- 74 Atsižvelgiant į tai, kas išdėstyta, į antrąjį klausimą reikia atsakyti: tai, kad valstybė narė į nacionalinės teisės aktus dėl kredito įstaigų pertvarkymo perkelia tam tikras Direktyvos 2014/59 nuostatas prieš pasibaigiant jos perkėlimo terminui, iš principo negali rimtai trukdyti pasiekti šioje direktyvoje nurodytą rezultatą, kaip tai suprantama pagal 1997 m. gruodžio 18 d. Sprendimą *Inter-Environnement Wallonie* (C-129/96, EU:C:1997:628).

Dėl bylinėjimosi išlaidų

- 75 Kadangi šis procesas pagrindinės bylos šalims yra vienas iš etapų prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikuso teismo nagrinėjamoje byloje, bylinėjimosi išlaidų klausimą turi spręsti šis teismas. Išlaidos, susijusios su pastabų pateikimu Teisingumo Teismui, išskyrus tas, kurias patyrė minėtos šalys, nėra atlygintinos.

Remdamasis šiais motyvais, Teisingumo Teismas (pirmoji kolegija) nusprendžia:

1. Europos Sąjungos pagrindinių teisių chartijos 17 straipsnio 1 dalis turi būti aiškinama taip, kad pagal ją nedraudžiami nacionalinės teisės aktai, taikytini pertvarkymo priemonei, kuria iš principo leidžiama užtikrinti šios pertvarkymo priemonės ekonominį neutralumą ir kurios tikslas – sukurti laikinąją įstaigą ir atskirti turtą, tačiau aiškiai nuostatoje:

- nenumatyta atlikti teisingą, apdairų ir tikrovišką įstaigos, kuriai taikoma pertvarkymo priemonė, turto ir įsipareigojimų vertinimą iki jos priėmimo;
- nenumatyta atsižvelgiant į ankstesnėje įtraukoje nurodytą vertinimą sumokėti galimą kompensaciją pertvarkomai įstaigai arba, nelygu atvejis, akcijų ar kitų nuosavybės vertybinių popierių turėtojams;
- nenumatyta, kad įstaigos, kuriai taikoma pertvarkymo priemonė, akcininkai turi teisę gauti ne mažesnę sumą nei ta, kurią jie būtų gavę, jei institucija būtų visiškai likviduota pagal įprastas bankroto procedūras, ir tik numatyta, kad toks apsaugos mechanizmas taikomas tik kreditoriams, kurių skoliniai reikalavimai nebuvo perleisti;
- nenumatytas vertinimas, skirtingas nei pirmoje įtraukoje nurodytas vertinimas, kurį atliekant būtų nustatyta, ar akcininkams ir kreditoriams būtų taikomas palankesnis požiūris, jei būtų pradėta įprasta pertvarkomos įstaigos bankroto procedūra.

2. Tai, kad valstybė narė į nacionalinės teisės aktus dėl kredito įstaigų pertvarkymo perkelia tam tikras 2014 m. gegužės 15 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyvos 2014/59/ES, kuria nustatoma kredito įstaigų ir investicinių įmonių gaivinimo ir pertvarkymo sistema ir iš dalies keičiamos Tarybos direktyva 82/891/EEB, Europos Parlamento ir Tarybos direktyvos 2001/24/EB, 2002/47/EB, 2004/25/EB, 2005/56/EB, 2007/36/EB, 2011/35/ES, 2012/30/ES bei 2013/36/ES ir Europos Parlamento ir Tarybos reglamentai (ES) Nr. 1093/2010 bei (ES) Nr. 648/2012, nuostatas prieš pasibaigiant jos perkėlimo

terminui, iš principo negali rimtai trukdyti pasiekti šioje direktyvoje nurodytą rezultatą, kaip tai suprantama pagal 1997 m. gruodžio 18 d. Sprendimą *Inter-Environnement Wallonie* (C-129/96, EU:C:1997:628).

Parašai.